

ZAKON
O JEDINSTVENIM NAČELIMA I OKVIRU MATERIJALNE PODRŠKE
LICIMA SA INVALIDITETOM U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

ZAKON
O JEDINSTVENIM NAČELIMA I OKVIRU MATERIJALNE PODRŠKE LICIMA SA
INVALIDITETOM U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Član 1.
(Predmet)

Ovim zakonom uređuju se osnovni principi zaštite lica sa invaliditetom, definicija lica sa invaliditetom, definicija invaliditeta, jedinstvena načela, jedinstveni institucionalni model za ocjenu stepena invaliditeta, materijalna podrška licima sa invaliditetom-osnovna prava, obim i uslovi pod kojima se ostvaruju, osnovica za ta prava, finansiranje, svrha isplate novčanih naknada za priznata prava, postupak za ostvarivanje osnovnih prava, verifikacija zakonitosti korištenja ostvarenih prava, nadzor nad primjenom zakona i druga pitanja od značaja za ostvarivanje osnovnih prava lica sa invaliditetom na području Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Član 2.
(Gramatička terminologija)

Izrazi koji se u ovom zakonu i propisima donesenim na osnovu ovog zakona upotrebljavaju u jednom gramatičkom rodu, se bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.

POGLAVLJE II - OSNOVNI PRINCIPI I JEDINSTVENA NAČELA ZAŠTITE LICA SA INVALIDITETOM

Član 3.
(Nadležnost)

Zaštita lica sa invaliditetom zajednička je nadležnost Federacije i kantona.

Član 4.
(Proširenje prava prema mogućnostima kantona)

- (1) Pored prava utvrđenih ovim zakonom, organi i institucije u čijoj je nadležnosti zaštita i ostvarivanje prava lica sa invaliditetom, mogu u skladu sa svojim finansijskim mogućnostima i potrebama lica sa invaliditetom, u svojim posebnim zakonima ugraditi jedinstvena načela iz ovog zakona, te utvrditi i druga prava, koja će biti u funkciji unaprjeđenja položaja lica sa invaliditetom u društvu.

- (2) Propisima iz stava (1) ovog člana, ne mogu se izmijeniti osnovna prava materijalne podrške lica sa invaliditetom, utvrđena ovim zakonom, niti po vrsti niti po obimu.

Član 5.

(Poticanje saradnje sa organizacijama)

U cilju ostvarivanja boljeg položaja i zaštite lica sa invaliditetom, čija se osnovna prava utvrđuju ovim zakonom, nadležni organi Federacije, kantona i općina će ostvarivati, podržavati i poticati saradnju sa reprezentativnim organizacijama lica sa invaliditetom.

Član 6.

(Primjena propisa)

U postupku ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98, 48/99 i 61/22), izuzev u dijelu postupka koji je odredbama ovog zakona posebno uređen.

Član 7.

(Osnovni uslovi za ostvarivanjem prava)

Pravo na novčane naknade na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak po odredbama ovog zakona, ostvaruju lica sa invaliditetom, koja između ostalih, ispunjavaju i ove uslove:

- a) kod kojih je ocjenom medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja (u daljnjem tekstu: Institut) utvrđen procenat ukupnog oštećenja organizma u visini od 90% i 100%;
- b) lica koja su državljani Bosne i Hercegovine;
- c) lica koja imaju prijavljeno stalno prebivalište na području Federacije u trajanju od najmanje 6 mjeseci.

Član 8.

(Gubitak prava zbog odjave prebivališta)

- (1) Ukoliko korisnik prava odjavi prebivalište sa područja Federacije, daljnje korištenje svih prava utvrđenih pravosnažnim rješenjem prestaje sa datumom odjave.
- (2) Ukoliko je lice sa invaliditetom napustilo svoje prebivalište ili je napustilo područje Bosne i Hercegovine, a nije odjavilo svoje prebivalište kod nadležnih organa, nadležni centar za socijalni rad će privremeno obustaviti isplatu novčanih naknada, sve dok neposrednim uvidom u mjestu prijavljenog

prebivališta utvrdi da li lice zaista boravi na prijavljenoj adresi, te će u skladu sa tim donijeti rješenje.

Član 9.

(Načelo nediskriminacije)

U postupku za ostvarivanje prava iz ovog zakona, zabranjen je svaki oblik diskriminacije zasnovan na rasi, boji kože, jeziku, vjeri, etničkoj pripadnosti, invaliditetu, starosnoj dobi, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, vezi s nacionalnom manjinom, političkom ili drugom uvjerenju, imovnom stanju, članstvu u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanju, društvenom položaju i spolu, seksualnoj orijentaciji, rodnom identitetu, spolnim karakteristikama i bilo kojim drugim stvarnim ili pretpostavljenim osnovama.

Član 10.

(Jedinstvena načela)

Jedinstvena načela u smislu ovog zakona su:

- a) rodna jednakost, ravnopravnost i nediskriminacija spolna, starosna, vjerska, rasna, nacionalna, etnička, socijalna, politička, te svaka druga po bilo kojoj drugoj osnovi;
- b) dostupnost i jednak tretman u ostvarivanju prava lica sa invaliditetom po ovom zakonu;
- c) pristup informacijama i odgovarajuća komunikacija korisnika i pružalaca usluga;
- d) uvažavanje urođenog dostojanstva fizičkog, psihičkog, spolnog i ekonomskog integriteta, lične autonomije, uključujući slobodu izbora i nezavisnost lica sa invaliditetom i afirmisanje njihovih potreba i mogućnosti;
- e) razvijanje ambijenta za stvaranje jednakih mogućnosti za lica sa invaliditetom, sa posebnim osvrtom na lica sa najtežim oblicima invaliditeta;
- f) osiguranje aktivne uloge, promocije i podrške za lica sa invaliditetom u svim politikama i mjerama;
- g) osiguranje uključivanja pitanja invaliditeta u sve razvojne dokumente u zemlji, na svim nivoima organizovanja;
- h) osiguranje sektorskih mjera kojima se ta pitanja uređuju za zdrava lica, čijom bi provedbom bile stvorene mogućnosti za ravnopravno sudjelovanje lica sa invaliditetom u području obrazovanja, pristupačnosti okoliša, usluga i informacija, zdravstvene zaštite i socijalne sigurnosti, zapošljavanja i

samostalnog porodičnog života, sporta i rekreacije, pristupa kulturi, pravdi, pravu na religiju i uključivanje u politički i javni život, podizanja svijesti javnosti i unaprjeđivanje poštovanja njihovih prava.

Član 11.

(Prava lica sa invaliditetom)

(1) Lica sa invaliditetom iz člana 12. ovog zakona imaju sljedeća prava i to na:

- a) ličnu invalidninu;
- b) dodatak za njegu i pomoć od drugog lica;
- c) ortopedski dodatak;
- d) pomoć u troškovima liječenja i nabavci ortopedskih pomagala;
- e) osposobljavanje za život i rad (profesionalna rehabilitacija, prekvalifikacija i dokvalifikacija);
- f) prednost pri zapošljavanju pod jednakim uslovima;
- g) novčanu i drugu materijalnu pomoć;
- h) smještaj u hraniteljsku porodicu;
- i) smještaj u ustanovu socijalne zaštite;
- j) usluge socijalnog i drugog stručnog rada;
- k) kućnu njegu i pomoć u kući;
- l) ranu razvojnu podršku;
- lj) prioritetno stambeno zbrinjavanje;
- m) psihološku i pravnu pomoć;
- n) ličnog asistenta;
- nj) asistenta u obrazovanju;
- o) radnog asistenta;
- p) asistivnu tehnologiju;

r) razumnu prilagodbu.

- (2) Prava iz stava (1) tač. a), b) i c) ovog člana ostvaruju se pod uslovima, na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.
- (3) Prava iz stava (1) tač. d), e), f), g), h), i), j), k), l), lj), m), nj), o), p) i r) ovog člana mogu se ostvariti u skladu sa propisima o socijalnoj zaštiti, zdravstvenom osiguranju, zdravstvenoj zaštiti, zapošljavanju i obrazovanju.
- (4) Pravo iz stava (1) tačka n) ovog člana, ostvarit će se u skladu sa propisima koji će biti doneseni na kantonalnom nivou.
- (5) Propisima kantona mogu se utvrditi i druga prava u skladu sa finansijskim mogućnostima kantona i programima razvoja socijalne zaštite.

POGLAVLJE III - DEFINICIJA LICA SA INVALIDITETOM I INVALIDITETA

Član 12.

(Definicija lica sa invaliditetom)

Lice sa invaliditetom, u smislu ovog zakona, je lice koje ima trajna tjelesna, psihička, intelektualna ili osjetilna oštećenja, prouzrokovana bolešću (urođenom ili stečenom) ili povredom, koje se ne može otkloniti liječenjem ili mjerama medicinske zaštite, a koje je zbog takvog stanja u interakciji sa različitim preprekama spriječeno da potpuno i učinkovito sudjeluje u društvu na ravnopravnoj osnovi sa drugim članovima tog društva, a to su djeca i odrasli:

- a) slijepa i slabovidna;
- b) gluha i nagluha;
- c) sa poremećajima u govoru i glasu;
- d) sa tjelesnim oštećenjima i trajnim smetnjama u fizičkom razvoju;
- e) sa smetnjama u intelektualnom razvoju (lakog, umjerenog, težeg i teškog stepena);
- f) sa psihičkim poremećajima;
- g) lica sa kombinovanim smetnjama (višestruko ometena u razvoju).

Član 13.

(Posljedice starosti)

Kod lica kod kojih je do promjene u fiziološkom funkcionisanju organizma (ograničenje fizioloških i psihičkih sposobnosti kao što je umanjenje snage, izdržljivosti i opterećenja, smanjenje pokretljivosti kičme i ekstremiteta, staračko smanjivanje pamćenja, specifična ograničenja vida i sluha) došlo usljed prirodnog procesa starenja, ne utvrđuje se invaliditet, a ostvarivanje prava po osnovu takvog stanja se može utvrditi kantonalnim propisima.

Član 14.

(Definicija invaliditeta)

Invaliditet predstavlja zajednički termin za trajno oštećenje, ograničenje aktivnosti i restrikcije u učestvovanju, koji označava negativne aspekte interakcije pojedinaca, u odnosu na lične faktore i faktore okoline.

Član 15.

(Vrste invaliditeta)

Invaliditet može biti:

- a) psihički (psihička oboljenja);
- b) intelektualni (smetnje u intelektualnom razvoju i funkcionisanju);
- c) fizički (tjelesna oštećenja);
- d) senzorni (čulna oštećenja).

POGLAVLJE IV OSNOVNA PRAVA LICA SA INVALIDITETOM

Član 16.

(Zakonski minimum oštećenja organizma za ostvarivanjem svih prava)

Radi ostvarivanja osnovnih prava utvrđenih ovim zakonom, lica sa invaliditetom se razvrstavaju prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to:

- a) I grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma,
- b) II grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma.

Odjeljak A. Lična invalidnina

Član 17.

(Uslovi za ostvarivanjem prava na ličnu invalidninu)

- (1) Lice sa invaliditetom može ostvariti pravo na ličnu invalidninu, koja je osnov za priznavanje drugih prava po odredbama ovog zakona, ukoliko je utvrđeno oštećenje organizma u procentu od 90% i 100%.
- (2) Lična invalidnina je novčana naknada, koja se isplaćuje licu sa invaliditetom kao podrška u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, zbog utvrđenog stanja invaliditeta.

Član 18.

(Utvrđivanje visine naknade za ličnu invalidninu)

- (1) Lična invalidnina određuje se u mjesečnom iznosu, srazmjerno stepenu oštećenja organizma prema nalazu, ocjeni i mišljenju Instituta.
- (2) Mjesečni iznosi lične invalidnine određuju se u procentu od osnovice definisane u članu 24. ovog zakona, i to:

Grupa	Procenat
a) I - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma	40%,
b) II - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma	30%.

- (3) Pravo iz stava (1) ovog člana ne mogu ostvariti lica sa invaliditetom, koja ličnu invalidninu ostvaruju ili mogu ostvariti prema propisima o pravima boraca i članova njihovih porodica, propisima o zaštiti civilnih žrtava rata i propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju - pravo naknade za fizičku onesposobljenost.

Odjeljak B. Naknada za njegu i pomoć od drugog lica

Član 19.

(Uslovi za ostvarivanjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica)

- (1) Radi ostvarivanja prava na naknadu za njegu i pomoć od drugog lica, lica sa invaliditetom razvrstavaju se u dvije grupe, i to:
 - a) Prva grupa – lica sa invaliditetom koja su, prema ocjeni Instituta, zbog utvrđenog oštećenja organizma upućena na stalnu njegu i pomoć od drugog lica, jer ne mogu sama udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama bez pomoći drugog lica.
 - b) Nemogućnost udovoljavanja osnovnim životnim potrebama, u smislu ovog člana, podrazumijeva da se lica ne mogu samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti, održavati ličnu higijenu, obavljati druge osnovne fiziološke potrebe, kao i slijepa lica čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 sa korekcijom.
 - c) Druga grupa – lica sa invaliditetom koja, prema ocjeni Instituta, ne mogu potpuno udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama bez pomoći drugog lica.

- d) Pod nemogućnošću potpunog udovoljavanja osnovnim životnim potrebama, u smislu ovog člana, podrazumijeva se da se lice, bez pomoći drugog lica, ne može samostalno kretati izvan stana radi nabavke osnovnih životnih potrepaština i korištenja zdravstvene zaštite.
- (2) Pravo iz stava (1) ovog člana ne mogu ostvariti lica sa invaliditetom koja dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ostvaruju ili mogu ostvariti prema propisima o pravima boraca i članova njihovih porodica i zaštiti civilnih žrtava rata.
- (3) Dodatak za njegu i pomoć od drugog lica je novčana naknada, koja se isplaćuje licu sa invaliditetom, kod kojeg je utvrđeno najteže oštećenje organizma, zbog kojeg lice ne može samostalno, bez pomoći drugog lica, funkcionisati u zajednici sa drugima i savladavati barijere.

Član 20.

(Utvrdjivanje visine naknada za dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i isključenje od korištenja)

- (1) Mjesečni iznos naknade za njegu i pomoć od drugog lica određuje se u procentu od osnovice iz člana 24. ovog zakona, i to:
a) I grupa	100% od osnovice,
b) II grupa	50% od osnovice.
- (2) Pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ne može ostvariti lice sa invaliditetom smješteno u ustanovu socijalne zaštite, ukoliko troškovi smještaja u cjelosti padaju na teret općinskog, odnosno kantonalnog budžeta.
- (3) Lice sa invaliditetom koje je smješteno u ustanovu socijalne zaštite može, uz ispunjenje svih ostalih uslova predviđenih ovim zakonom, ostvariti pravo na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica ukoliko ono, članovi njegove porodice, staratelj ili treće lice, snose najmanje 50% ukupnih troškova smještaja.

Odjeljak C. Naknada za ortopedski dodatak

Član 21.

(Uslov za ostvarivanjem i utvrđivanje visine naknada za ortopedski dodatak)

- (1) Naknadu za ortopedski dodatak može ostvariti lice kod kojeg je, u skladu sa ocjenom Instituta, utvrđena potreba za ovakvim vidom materijalne zaštite, a kod kojeg je došlo do amputacije najmanje jednog ekstremiteta ili teškog oštećenja funkcije ekstremiteta, slijepo lice, kao i lice sa enukleacijom jednog oka, te lice sa oštećenjem sluha koje koristi slušni aparat.

- (2) Ortopedski dodatak određuje se u mjesečnom iznosu u visini od 7% od osnovice iz člana 24. ovog zakona.
- (3) Pravo iz stava (1) ovog člana ne mogu ostvariti lica sa invaliditetom koja ortopedski dodatak ostvaruju ili mogu ostvariti prema propisima o pravima boraca i članova njihovih porodica i zaštiti civilnih žrtava rata.
- (4) Ortopedski dodatak je novčana naknada, koja se dodjeljuje licu sa invaliditetom, koje koristi ortopedsko pomagalo, a služi za servisiranje ortopedskog pomagala, dok je u roku upotrebe.

Član 22.

(Ograničenje u korištenju prava zbog određenih krivičnih djela)

- (1) Prava utvrđena ovim zakonom ne može ostvarivati lice koje je pravosnažnom sudskom presudom osuđeno za krivično djelo iz člana 156. „Napad na ustavni poredak BiH“, člana 172. „Zločini protiv čovječnosti“, člana 173. „Ratni zločin protiv civilnog stanovništva“ i člana 175. „Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika“ iz Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18, 46/21, 31/23 i 47/23), kao i krivičnog djela iz člana 149. „Napad na ustavni poredak“ iz Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 36/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16, 75/17 i 31/23).
- (2) Lice iz stava (1) ovog člana gubi pravo koje mu je u skladu sa odredbama ovog zakona, priznato prije donošenja presude.
- (3) Prestanak prava iz stava (2) ovog člana, utvrdit će prvostepeni organ posebnim rješenjem, zaključno sa danom pravosnažnosti presude.
- (4) Licu koje je ostvarilo pravo po ovom zakonu, a protiv kojeg je pokrenut krivični postupak zbog djela iz stava (1) ovog člana, ne isplaćuju se novčana primanja za vrijeme do okončanja tog postupka, o čemu prvostepeni organ donosi posebno rješenje.
- (5) Zadržana novčana primanja isplatit će se licu iz stava (4) ovog člana, ukoliko krivični postupak protiv njega bude pravosnažnom odlukom suda obustavljen ili ako korisnik pravosnažnom presudom bude oslobođen optužbe, odnosno, ako optužba protiv njega bude odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda.

Član 23.

(Uticaj sudskih presuda na korištenje prava)

- (1) Korisniku prava, osuđenom pravosnažnom sudskom presudom na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci i duže, ne pripadaju ta prava za vrijeme dok se nalazi na izdržavanju kazne.
- (2) Ako se korisnik novčanih naknada za priznata prava nalazi u pritvoru, članovima porodice koje korisnik izdržava za vrijeme trajanja pritvora, isplaćuje se polovina tih primanja. Zadržana polovina primanja isplatit će se korisniku, ako krivični postupak bude pravosnažnom odlukom suda obustavljen ili ako korisnik pravosnažnom presudom bude oslobođen optužbe, odnosno, ako optužba protiv njega bude odbijena, ali ne zbog nenadležnosti suda.

Član 24.

(Utvrđivanje osnovice za obračun novčanih naknada)

Osnovica za određivanje mjesečnih novčanih naknada, prema ovom zakonu, utvrđuje se u iznosu 50% od osnovice utvrđene federalnim propisima o pravima boraca i članova njihovih porodica.

Član 25.

(Usklađivanje osnovice)

Osnovica za lica sa invaliditetom propisana ovim zakonom usklađuje se sa kretanjem osnovice korisnika prava o pravima boraca i članova njihovih porodica, po federalnim propisima.

Odjeljak D. Svrha isplate novčanih naknada za priznata prava

Član 26.

(Izjednačavanje mogućnosti)

Svrha isplate novčanih naknada licima iz člana 11. stav (1) tač. a), b) i c) u smislu ovog zakona, je stvaranje pretpostavki kojima će se obezbijediti jednake mogućnosti licima sa invaliditetom, odnosno namjera države da licima sa najtežim stepenom oštećenja organizma nadoknadi dio troškova prouzrokovan invaliditetom, kako bi ravnopravno participirala sa drugima u svim sferama života.

POGLAVLJE V - POSTUPAK ZA OSTVARIVANJEM PRAVA

Član 27.

(Nadležnost u postupku)

Postupak za rješavanje o pravima na ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak u prvostepenom postupku, provode centri za socijalni rad i općinske službe socijalne zaštite sa područja Federacije, kojima su povjereni poslovi socijalne zaštite, prema mjestu prebivališta podnosioca zahtjeva (u daljnjem tekstu: centri za socijalni rad), a o žalbama protiv rješenja donesenih u prvom stepenu, rješava Federalno ministarstvo rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Član 28.

(Postupak revizije)

- (1) Rješenje doneseno u prvostepenom postupku, kojem je podnosiocu zahtjeva priznato pravo na osnovu ovog zakona, podliježe reviziji.
- (2) Reviziju po službenoj dužnosti vrši Ministarstvo.
- (3) Revizija odlaže izvršenje rješenja.
- (4) Ako je protiv prvostepenog rješenja izjavljena žalba, o reviziji i žalbi se rješava istim rješenjem.
- (5) Ako protiv rješenja iz stava (1) ovog člana nije izjavljena žalba, prvostepeni organ koji je donio to rješenje će ga zajedno sa spisima predmeta dostaviti organu nadležnom za reviziju, u roku od osam dana nakon isteka roka za žalbu.

Član 29.

(Postupanje drugostepenog organa u revizionom postupku)

- (1) Drugostepeni organ će u postupku revizije poništiti ili ukinuti prvostepeno rješenje i predmet vratiti na ponovni postupak ili sam riješiti stvar, ako utvrdi da su u prvostepenom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice ili da se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka, koja bi bila od uticaja na rješavanje ili ako utvrdi da su pogrešno ocijenjeni dokazi ili da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak o činjeničnom stanju ili da je pogrešno primijenjen materijalni propis na osnovu kojeg je stvar riješena.
- (2) Prvostepeni organ čije je rješenje u postupku revizije poništeno ili ukinuto i predmet vraćen na ponovni postupak, donosi novo rješenje.
- (3) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana će se obaviti ponovni postupak revizije i na isto se može izjaviti žalba.

Član 30.

(Postupanje drugostepenog organa po izjavljenoj žalbi)

- (1) U drugostepenom postupku po žalbi, Ministarstvo će pribaviti nalaz, ocjenu i mišljenje Instituta, ako je predmet žalbe ocjena Instituta.
- (2) U postupku po izjašnjenju na pribavljeni nalaz u drugostepenom postupku, Ministarstvo može, shodno slobodnoj procjeni, pribaviti još jedan nalaz i mišljenje drugostepene ljekarske komisije o oštećenju organizma i potrebi za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć drugog lica i ortopedski dodatak.

Član 31.

(Dokazna sredstva)

- (1) Oštećenje organizma lica sa invaliditetom, potrebu za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak, utvrđuje se na osnovu ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja Instituta.
- (2) Zahtjev Institutu za pribavljanjem ocjene medicinskog vještačenja, ne smatra se zahtjevom za ostvarivanjem prava u upravnom postupku.
- (3) Podnosilac zahtjeva je dužan, prilikom predaje zahtjeva za ostvarivanjem prava centru za socijalni rad, uz ostalu potrebnu dokumentaciju, priložiti i konačan nalaz Instituta pribavljen u postupku medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja.
- (4) Osim dokaza iz stava (3) ovog člana, u spisima predmeta prije rješavanja o zahtjevu podnosioca, potrebno je pribaviti sljedeće dokumente i to:
 - a) kopiju lične karte;
 - b) prijavu prebivališta (CIPS);
 - c) dokaz nadležnog organa da traženo pravo ne ostvaruje, odnosno ne može ostvariti po propisima o pravima boraca i članova njihovih porodica, civilnim žrtvama rata i penzijsko-invalidskom osiguranju;
 - d) uvjerenje o državljanstvu;
 - e) izvod iz matične knjige rođenih;
 - f) kopiju tekućeg računa.

Član 32.

(Jedinstveni institucionalni model ocjene)

- (1) Procenat invaliditeta, u smislu člana 16. ovog zakona, utvrđuje se na osnovu jedinstvenih pravila, kriterija i procedura, za sva lica sa invaliditetom bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta.
- (2) Ocjenu o procentu invaliditeta iz stava (1) ovog člana, donosi Institut na osnovu Pravilnika o jedinstvenim kriterijima i pravilima postupka za medicinsko vještačenje i Liste invaliditeta, koja je njegov sastavni dio.
- (3) Ocjenom se utvrđuju samo trajne, odnosno konačne promjene u zdravstvenom stanju, odnosno trajno oštećenje organizma koje je prouzrokovano bolešću (urođenom ili stečenom), povredom i koje se ne može otkloniti mjerama medicinske zaštite i rehabilitacije.
- (4) Ocjena iz prethodnog stava ovog člana treba da sadrži obrazloženje utvrđivanja potrebe za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica, odnosno kojim osnovnim životnim potrebama lice sa invaliditetom ne može samostalno udovoljiti ili ne može potpuno samostalno udovoljiti, bez pomoći drugog lica.
- (5) Pribavljanje ocjene medicinskog vještačenja se obavlja na zahtjev lica sa invaliditetom ili po zahtjevu nadležnog organa.

Član 33.

(Postupanje po kontrolnom pregledu)

- (1) Mogućnost kontrolnog pregleda se utvrđuje djetetu do navršene 15. godine života.
- (2) Ukoliko je ocjenom medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja određen kontrolni pregled, rješenje ima privremeni karakter i korištenje novčanih naknada za priznata prava po tom rješenju traje do datuma naloženog kontrolnog pregleda, pa se daljnja isplata korisniku prava obustavlja.
- (3) Ako se naloženi kontrolni pregled kod Instituta, zahtjevom prijavi u roku koji je određen rješenjem, novim rješenjem po obavljanju kontrolnog pregleda, korisniku se prava priznaju kontinuirano, bez obzira kada će Institut sačiniti i dostaviti konačnu ocjenu medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja.
- (4) Ukoliko korisnik ne postupi u određenom roku i ne obavi kontrolni pregled, korištenje prava mu prestaje rješenjem o prestanku prava sa datumom kontrolnog pregleda, a za nastavak korištenja prava treba podnijeti novi zahtjev za ostvarivanjem prava kod nadležnog centra za socijalni rad.

- (5) Prava po novom zahtjevu se priznaju u skladu sa odredbama člana 41. ovog zakona.

Član 34.

(Troškovi postupka i refundacija troškova)

- (1) Troškovi postupka za ostvarivanjem prava u prvom stepenu padaju na teret podnosioca zahtjeva.
- (2) Ukoliko podnosiocu zahtjeva, u skladu sa ovim zakonom, prvostepenim rješenjem budu priznata prava, ima pravo na refundaciju troškova pregleda iz sredstava kantonalnog budžeta kantona u kojem lice ima prebivalište u momentu podnošenja zahtjeva, po podnesenom zahtjevu za povrat.
- (3) Troškovi drugostepenog postupka padaju na teret organa koji vodi postupak.
- (4) Pod troškovima postupka u smislu ovog člana, podrazumijevaju se isključivo troškovi pribavljanja ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja Instituta.

Član 35.

(Ponovni postupak)

- (1) Na zahtjev korisnika prava ponovni postupak, u skladu sa ovim zakonom, može se pokrenuti, tek nakon isteka dvije godine od dana donošenja rješenja po kojem ostvaruje pravo.
- (2) Postupak se može pokrenuti i prije isteka ovog roka, ukoliko se radi o novoj povredi ili bolesti pa je nastupilo pogoršanje zdravstvenog stanja, što je utvrđeno novim nalazom, ocjenom i mišljenjem Instituta po zahtjevu za pogoršanjem, u odnosu na utvrđene povrede i bolesti u ranijem nalazu Instituta.
- (3) Ukoliko je novi nalaz Instituta identičan ranijem nalazu, po zahtjevu za ostvarivanjem prava zbog pogoršanja, centar za socijalni rad neće donositi novo rješenje o priznavanju istih prava istog obima, već će odbiti zahtjev zbog neispunjavanja uslova za ostvarivanjem prava po novopodnesenom zahtjevu zbog pogoršanja koje nije nastupilo.

POGLAVLJE VI VERIFIKACIJA ZAKONITOSTI KORIŠTENJA PRAVA

Član 36.

(Korisnici koji podliježu verifikaciji)

Svi korisnici prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak, koji su ta prava ostvarili po odredbama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, br. 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16, 40/18 i 16/23), do dana stupanja na snagu ovog zakona, podliježu verifikaciji zakonitosti korištenja prava (u daljnjem tekstu: verifikacija).

Član 37.

(Nadležnost za provođenje)

Za provođenje verifikacije korisnika, u skladu sa odredbama ovog zakona, nadležan je Institut, nadležni centri za socijalni rad i Ministarstvo, svako iz okvira svojih nadležnosti.

Član 38.

(Sadržaj verifikacije)

- (1) Pod verifikacijom, u smislu ovog člana, podrazumijeva se provjera zakonitosti ostvarenog prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak, koja će se obaviti ponovnim uvidom u raspoloživu medicinsku dokumentaciju i neposrednim pregledom korisnika prava od strane Instituta, u saradnji sa predstavnicima nadležnog centra za socijalni rad, koji će sačiniti stručnu opservaciju funkcionisanja lica u realnim uslovima.
- (2) Novčana sredstva za provođenje verifikacije su u cjelosti osigurana u federalnom budžetu.

Član 39.

(Rokovi)

- (1) Odazivanje korisnika prava na verifikaciju je obavezno, odmah po prijemu uredno dostavljenog poziva, a najkasnije u roku od šest mjeseci od dana urednog uručenja poziva.
- (2) Nakon obavljene verifikacije, nadležni centri za socijalni rad su dužni po službenoj dužnosti donijeti nova rješenja o daljnjem priznavanju ili pak prestanku prava, u odnosu na ona koja su utvrđena ranijim pravosnažnim rješenjem.

- (3) U slučaju da se uredno pozvani korisnik prava ne javi na poziv za obavljanje verifikacije, ni u krajnjem roku od šest mjeseci od dana uredno uručenog poziva, donosi se rješenje o prestanku prava na dodatak za njegu i pomoć od drugog lica i ortopedski dodatak, a prava prestaju protekom roka iz stava (1) ovog člana.

Član 40.
(Provedbeni akti)

Federalni ministar rada i socijalne politike će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, donijeti podzakonski akt u kojem će biti bliže uređen postupak, rokovi, način, mjesto i dinamika obavljanja verifikacije, te sadržaj opservacije.

POGLAVLJE VII - POSEBNE ODREDBE

Član 41.
(Početak ostvarivanja prava)

- (1) Za korisnike prava, koji ispunjavaju uslove za ostvarivanjem prava iz ovog zakona, prava će se priznati od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za priznavanjem prava centru za socijalni rad.
- (2) Novčana primanja utvrđena ovim zakonom isplaćuju se u mjesečnim iznosima u tekućem mjesecu retroaktivno za prethodni mjesec.

Član 42.
(Obaveza prijave nastalih promjena)

Korisnici prava, njihovi punomoćnici i zakonski nasljednici, dužni su u roku od 15 dana od dana nastale promjene prijaviti nadležnom organu i centru za socijalni rad svaku promjenu koja je od uticaja na obim ili mogućnost daljnjeg korištenja priznatih prava.

Član 43.
(Nadležnost za isplatu i korekcija koeficijenta)

- (1) Isplate novčanih naknada za priznata prava vrši Ministarstvo.
- (2) Novčana sredstva za isplatu za priznata prava licima sa invaliditetom se u potpunosti obezbjeđuju u federalnom budžetu.
- (3) Isplate mjesečnih novčanih naknada izvršit će se na osnovu planiranih sredstava za budžetsku godinu, u kojoj se vrši isplata.

- (4) Ukoliko planirana budžetska sredstva za tekuću godinu budu nedovoljna, raspoloživa sredstva dijele se iznosom potrebnim za isplatu i određuje koeficijent za mjesečna davanja, koji ostaje na snazi do rebalansa budžeta ili usvajanja novog budžeta.
- (5) Odluku o visini koeficijenta iz stava (4) ovoga člana donosi Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva.
- (6) Isplate mjesečnih novčanih primanja izvršene na način utvrđen st. (4) i (5) ovog člana smatraju se konačnim.
- (7) U slučaju izmjene visine koeficijenta, korisnicima prava se neće izdavati nova rješenja, ali će im biti isplaćeni umanjeni korigovani novčani iznosi.

Član 44.

(Povrat neosnovano isplaćenih sredstava)

- (1) Prava lica sa invaliditetom iz člana 11. stav (1) tač. a), b) i c) ovog zakona, su lična i neprenosiva i prestaju smrću korisnika ili prestankom postojanja zakonskih uslova za njihovim korištenjem, te se ista ne mogu nasljeđivati.
- (2) U slučaju smrti korisnika prava, zakonski nasljednici, staratelji, srodnici i punomoćnici, obavezni su u roku od 15 dana od dana smrti o toj činjenici obavijestiti nadležni prvostepeni organ - donosioca prvostepenog rješenja, koji je rješavao o pravu umrlog podnosioca zahtjeva.
- (3) Ukoliko lica iz stava (2) ovog člana u navedenom roku ne prijave činjenicu smrti ili podignu neosnovano uplaćena novčana sredstva, protiv istih će biti pokrenuti postupci povrata neopravdano isplaćenih sredstava.
- (4) Lice kojem je isplaćeno novčano primanje prema ovom zakonu, a na koje nije imalo pravo, dužno je vratiti razliku između primljenog i stvarno pripadajućeg iznosa određenog pravosnažnim rješenjem ako je:
 - a) na osnovu netačnih podataka za koje je znalo ili moralo znati da su netačni ili je na neki drugi protivpravni način ostvarilo novčano primanje koje mu ne pripada ili je ostvarilo novčano primanje u većem iznosu od onog koje mu pripada;
 - b) ostvarilo novčano primanje zato što nije prijavilo nastale promjene koje utiču na gubitak, prestanak ili smanjenje obima nekog prava, a znalo je ili je moralo znati za te promjene.
- (5) Dospjeli, a neisplaćeni iznosi novčanih primanja utvrđenih na osnovu ovog zakona, čine dio ostavinske mase i isplaćuju se nasljednicima u skladu sa odlukom nadležnog organa donesenoj u ostavinskom postupku.

- (6) Ukoliko korisniku prava bude isplaćen veći iznos od pripadajućeg, povrat preispłaćenih sredstava se može vršiti i djelimičnim umanjnjem njegovih redovnih mjesečnih naknada po ovom zakonu, koje traje sve dok preispłaćeni novčani iznos ne bude vraćen.

Član 45.

(Evidencija korisnika i izvršenih isplata)

- (1) Nadležni centar za socijalni rad vodi evidencije o korisnicima i izvršenim isplatama prema ovom zakonu upotrebom softverske baze podataka, koja je vlasništvo Federacije.
- (2) Nadležni centar za socijalni rad odgovoran je za kontrolu, praćenje i evidentiranje svih promjena od uticaja na ostvarivanje prava korisnika.
- (3) Nadležni centar za socijalni rad je dužan po službenoj dužnosti, na osnovu prijave korisnika prava ili saznanja na drugi način o nastaloj promjeni iz stava (2) ovog člana pokrenuti postupak odmah, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva, odnosno saznanja i donijeti rješenje o prestanku ili izmjeni priznatih prava prema odredbama ovog zakona.
- (4) Podaci u evidencijama iz stava (1) ovog člana se prikazuju prema spolu i sastavni su dio statističke evidencije.

POGLAVLJE VIII - NADZOR

Član 46.

(Vršenje upravnog nadzora)

- (1) Upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i podzakonskih propisa za njegovo provođenje vrši Ministarstvo i nadležni centri za socijalni rad u Federaciji, svako iz okvira svoje nadležnosti.
- (2) Kontrolu isplata novčanih naknada korisnicima prava, koje se obezbjeđuju u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine, vrši Ministarstvo.
- (3) Ministarstvo, u elektronskoj bazi podataka, prikuplja, obrađuje i vodi evidencije o ličnim podacima podnosioca zahtjeva i korisnika prava koji su neophodni za ostvarivanje nadležnosti utvrđenih ovim zakonom, uključujući i njihov jedinstveni matični broj.
- (4) Lični podaci iz stava (3) ovog člana, mogu se unositi u isprave kojima se rješava o pravima utvrđenim ovim zakonom.

Član 47.

(Inspekcijski nadzor)

Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona i podzakonskih akata donesenih na osnovu ovog zakona, vrši nadležna federalna inspekcija po zahtjevu nadležnog organa ili po saznanju za učinjene propuste, u skladu sa svojim nadležnostima.

Član 48.

(Provedbeni propisi)

Federalni ministar rada i socijalne politike donijet će u roku od 60 dana, od dana stupanja na snagu ovog zakona, propise o načinu i postupku ostvarivanja prava prema ovom zakonu, načinu isplate novčanih primanja, načinu vođenja evidencija o korisnicima prava i izvršenim isplatama i dostavljanju izvještaja o utrošenim sredstvima u skladu sa ovim zakonom.

POGLAVLJE IX - PREKRŠAJNE ODREDBE

Član 49.

(Prekršajne odredbe)

- (1) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj centar za socijalni rad ako:
 - a) korisniku protivno odredbama ovog zakona, uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju;
 - b) omogući korištenje prava licu kojem ne pripada pravo po ovom zakonu ili mu ne pripada u tom obimu;
 - c) inspektor ne osigura neometano obavljanje inspekcijskog nadzora i ne stavi mu na raspolaganje sva sredstva i potrebnu dokumentaciju.
- (2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u centru za socijalni rad novčanom kaznom od 500,00 KM do 1.500,00 KM.

POGLAVLJE X - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 50.

(Način usklađivanja za postojeće korisnike prava)

- (1) Svim korisnicima prava uvedenim u pravo po pravosnažnim rješenjima, koji su prava ostvarili i koriste ih po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona, izvršit će se u skladu sa ovim zakonom korekcije mjesečnih novčanih naknada kroz jedinstvenu elektronsku bazu podataka, koju vodi Ministarstvo.
- (2) Korekcije će se izvršiti počev od prvog dana narednog obračunskog perioda, u odnosu na obračun koji je izvršen u mjesecu u kojem je ovaj zakon stupio na snagu.
- (3) Korisnicima prava se neće donositi nova rješenja.

Član 51.

(Način isplate za nove podnosiocje zahtjeva)

Za nove podnosiocje, koji podnesu zahtjev za ostvarivanjem prava kod centra za socijalni rad, nakon stupanja na snagu ovog zakona, obračun mjesečnih novčanih naknada za priznata prava će se utvrditi po odredbama ovog zakona.

Član 52.

(Način usklađivanja, isplate i okončanja ranije započetih postupaka)

- (1) Za podnosiocje zahtjeva, čiji su upravni postupci i postupci pribavljanja ocjene medicinskog vještačenja zdravstvenog stanja započeti i nisu okončani do dana stupanja na snagu ovog zakona, odnosno u kojima nije doneseno rješenje u upravnom postupku, završit će se po odredbama zakona koji je bio na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona, a nadalje u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (2) Obračun mjesečnih novčanih naknada kod priznavanja prava za lica iz stava (1) ovog člana, izvršit će se po odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja zahtjeva pa do prvog dana narednog obračunskog perioda u odnosu na obračun koji je izvršen u mjesecu u kojem je ovaj zakon stupio na snagu, a nadalje u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 53.

(Prestanak primjene zakonskih odredaba)

Danom stupanja na snagu ovog zakona, prestaje primjena odredaba čl. 18a., 18b., 18c., 18d., 18e., 18f., 18g., 18h., 18i., 18j., 18k., 18l., 18lj., 18m., 18n., 18nj., 18o. i 18p. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, br. 36/99, 54/04, 14/09, 39/06, 45/16, 40/18 i 16/23).

Član 54.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

PREDSJEDAVAJUĆI
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTA FEDERACIJE BIH

Dragan Mioković

PREDSJEDAVAJUĆI
DOMA NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BIH

Tomislav Martinović